

NIKU Oppdragsrapport 249/2010

A 128 Ringebu stavkirke

Behandlingsforslag for dekor i koret

Anne Apalnes Ørnhøi

Prosjektopplysninger

Til: Riksantikvaren

Fra: NIKU

Emne: A 128 Ringebu stavkirke. Behandlingsforslag for dekor i koret

Topografisk nr.: A 128

Prosjektnr. NIKU: 156.3594

Oppdragsgiver: Riksantikvaren

Prosjektleder: Anne Apalnes Ørnhøi, malerikonservator NIKU

Kvalitetssikring: Merete Winness, konservator/avdelingsleder NIKU

1 Bakgrunn.....	2
2 Beskrivelse av dekor	2
3 Tilstand.....	3
4 Forslag til behandling	3
4.1 Rensing	4
4.2 Konsolidering	4
4.3 Retusjering.....	4
5 Litteratur	4
6 Vedlegg.....	4
6.1 Tabell for materialer og metoder	4

1 Bakgrunn

Viser til *NIKU Oppdragsrapport 171/2010. A 128 Ringebu stavkirke. Konsolidering av limfargedekor. Delrapport 1* for historikk av koret, samt til *Kirker i Norge* (Anker, L., Havran, J.:2005), hvor det finnes en beskrivelse av stavkonstruksjon, bygningshistorie og dagens kirkerom.

2 Beskrivelse av dekor

I koret er det kun dekor på østveggen på om lag 20 m². Dekoren er en rose malt rankedekor i 1600-talls stil, utført i olje, muligens over limfarge (**Figur 1**).¹ Fargene er svart og hvitt på grå bakgrunn.

Figur 1. Detalj av dekor til venstre for altertavle. Foto: Birger Lindstad, 2010.

¹ 1924: Jürgensen, H. Brev til Riksantikvar H. Fett. Riksantikvarens arkiv, Oslo.

3 Tilstand

Dekoren er i svært dårlig tilstand med mange utfall og store oppskallinger, både lukkede og åpne (**Figur 2**). Årsaken til løs maling er i hovedsak en kombinasjon av malingslagenes komplekse oppbygning og klimabelasting.

Figur 2. Oppskalling til høyre for altertavle.

4 Forslag til behandling

Dekoren har minst to synlige malingslag (**Figur 3**). Selv om IR-undersøkelsen i 2010 ikke ga resultater², vil det fremdeles kunne være dekor fra 1630 eller senere under øverste malingslag. Det er ikke funnet beskrivelse i arkivalia om eventuell dekor som var der da østveggen ble malt en gang mellom 1921-1924. For å fastslå om dagens dekor er en oppmaling av underliggende dekor, vil en avdekking av et lite område (10x10 cm) være svært informativt og kunne skaffe grunnlag for beslutning av videre tiltak.

Figur 3. Detalj av underliggende maling.

² 2010: Ørnhøj, Anne. A. A 128 Ringebu stavkirke. Konsolidering av limfargedekor. Delrapport 1. NIKU Oppdragsrapport 171/2010.

Dersom koret skal behandles vil avdekking av et lite område (10x10 cm) og metodeutviklingen kunne foregå i samme periode som feltarbeidet med retusjering av limfargedekoren i skipet. Behandlingsforslag for østveggen i koret vil inneholde rensing, konsolidering og retusjering.

4.1 Rensing

Veggene renses for støv og skitt med tørr pensel og støvsuger fra tak ned til begynnelsen av rankedekoren.

4.2 Konsolidering

Konsolidering av oljemalingen må som nevnt ovenfor metodeutvikles i samme arbeidsperiode som retusjering av limfargedekoren i skipet. På grunn av oljens egenskaper vil det sannsynligvis bli en form for punktkonsolidering med et passende lim.

4.3 Retusjering

Metodeutvikling for eventuell retusjering kan utarbeides under konsolideringsarbeidet i koret.

5 Litteratur

1924: Jürgensen, H. Brev til Riksantikvar H. Fett. Riksantikvarens arkiv. RA. Oslo.

2005: Anker, L., Havran, J. Kirker i Norge. Bd. 4. Arfo, Oslo. S. 296-300.

2010: Ørnhøi, Anne. A. A 128 Ringebu stavkirke. Konsolidering av limfargedekor. Delrapport 1. NIKU Oppdragsrapport 171/2010.

6 Vedlegg

6.1 Tabell for materialer og metoder

Tiltak	Metode	Materialer Handels- navn (oppgi også løsning)	Materialer (kjemisk sammensetning)	Område
Rensing	Tørr-rensing. Pensel og støvsuger			Sørvegg i koret
Konsolidering	Punktkonsolidering med LMK og varmeskje?	Lascaux Medium for Konsolidering?	Vannbasert dispersjon av en akryl copolymer	Dekor i oljemaling på sørvegg i koret